

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV

Curs / Curso

GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV

2025/2026

1 Dades d'identificació de l'assignatura Datos de identificación de la asignatura					
Nom de l'assignatura Nombre de la asignatura		IL·LUMINACIÓ ILUMINACIÓN LIGHTING			
Crèdits ECTS Créditos ECTS		3	Curs Curso	3er 3º	Semestre Semestre 1er 1º
Tipus de formació Tipo de formación bàsica, específica, optativa básica, específica, optativa		Específica Específica	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura Idioma/s en que se imparte la asignatura		Valencià/Castellà Valenciano/ Castellano
Matèria Materia		Il·luminació/Iluminación			
Títol Superior Título Superior		Títol Superior d'Art Dramàtic Título Superior de Arte Dramático			
Especialitat Especialidad		Direcció Escènica Dirección Escénica			
Centre Centro		Escola Superior d'Art Dramàtic de València Escuela Superior de Arte Dramático de Valencia			
Departament Departamento		Direcció Escènica i Escenografia Dirección Escénica y Escenografía			
Professorat Profesorado		Josep Vicent Asensi Calvet			
e-mail e-mail		jv.asensicalvet@iseacv.gva.es			

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació
Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación

L'assignatura desenvolupa l'estudi dels distints sistemes d'il·luminació, aparells de llum, tipus de focus i llums. Sistemes de regulació i taules de llums. Sistemes de simulació per ordinador. El llenguatge de la llum i els seus usos expresius dramàtics. (DOGV 6648, 10.11.2011).

La asignatura desarrolla el conocimiento de los distintos sistemas de iluminación, aparatos de luz, tipos de focos y luces. Sistemas de regulación y mesas de luz. Sistemas de simulación por ordenador. El lenguaje de la luz y sus usos expresivos dramáticos. (DOGV 6648, 10.11.2011).

1.2 Coneixements previs
Conocimientos previos

Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación

Aquesta assignatura no requerix de coneixements previs.

Esta asignatura no requiere de conocimientos previos.

2Competències de l'assignatura
Competencias de la asignatura

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

CE5. Estudiar el fet escènic a partir de diferents mètodes.

COMPETÈNCIES GENERALS:

CG1. Fomentar l'autonomia i autoregulació en l'àmbit del coneixement, les emocions, les actituds i les conductes, mostrant independència en l'arregla, anàlisi i síntesi de la informació, en el desenvolupament de les idees i arguments d'una forma crítica i en la seua capacitat per a interlocutòria, motivar-se i organitzar-se en els processos creatius.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

CT1. Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:

CE5. Estudiar el hecho escénico a partir de diferentes métodos.

COMPETENCIAS GENERALES:

CG1. Fomentar la autonomía y autoregulación en el ámbito del conocimiento, las emociones, las actitudes y las conductas, mostrando independencia en la recogida, análisis y síntesis de la información, en el desarrollo de las ideas y argumentos de una forma crítica y en su capacidad para auto motivarse y organizarse en los procesos creativos.

CG3. Potenciar la conciencia crítica, aplicando una visión constructiva al trabajo de sí mismo y de los demás, desarrollando una ética profesional que establezca una relación adecuada entre los medios que utiliza y los fines que persigue.

COMPETENCIAS TRANSVERSALES

CT1. Organizar y planificar el trabajo de forma eficiente y motivadora.

3 Resultats d'aprenentatge Resultados de aprendizaje	
RESULTATS D'APRENENTATGE RESULTADOS DE APRENDIZAJE	COMPETÈNCIES RELACIONADES COMPETENCIAS RELACIONADAS
R.1. Iniciar-se en l'apreciació de la llum, conèixer el seu llenguatge i les seues principals característiques.	CG1, CT2, CT8, CT15
R.2. Estudiar els principals sistemes d'il·luminació. Conèixer els aparells de llum, tipus de focs i llums. Sistemes de control i muntatge.	CT13, CE2
R.3. Introduir-se en les noves tecnologies lumíniques. Sistemes de simulació per ordinador.	CG4, CE3, CT12
R.4. Desenvolupar una tècnica i un llenguatge apropiat per treballar els conceptes lumínics conjuntament amb els distints equips involucrats en el procés tècnic i creatiu d'una peça teatral.	CE1, CE3, CT9, CG5
R.1. Iniciarse en la apreciación de la luz, conocer su lenguaje y sus principales características.	CG1, CT2, CT8, CT15
R.2. Estudiar los principales sistemas de iluminación. Conocer los aparatos de luz, tipos de focos y luces. Sistemas de control y montajes.	CT13 , CE2
R.3. Introducirse en las nuevas tecnologías lumínicas. Sistemas de simulación por ordenador.	CG4, CE3, CT12
R.4. Desarrollar una técnica y un lenguaje apropiado para trabajar conceptos lumínicos conjuntamente con los distintos equipos involucrados en el proceso técnico y creativo de una pieza teatral.	CE1, CE3, CT9, CG5

Nota important: Les competències estan expressades en un sentit genèric pel que és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

Nota importante: Las competencias están expresadas en un sentido genérico por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

4

Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge
Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje

Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,...
Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,...

Planificació temporal
Planificación temporal

BLOCS DE CONTINGUTS:

1.- La llum. Naturalesa i apreciació.
Física de la llum. Principis perceptius.
La llum a la nostra vida.

2.- Sistemes d'il·luminació.
Morfologia i sintàxis de la llum. El ritme i el tempo.
Tècniques d'il·luminació al teatre.
Aparells de llum, sistemes de control, distribució de senyals.

3.- Introducció a les noves tecnologies.
Robòtica i Leds.
Taules virtuals i sistemes de simulació per ordinador.

4.- Terminologia tècnica lumínica. Precesos i equips de treball.
Determinació de les necessitats lumíniques expressives en el disseny de l'espectacle.

BLOQUES DE CONTENIDOS:

1.- La luz. Naturaleza y apreciación.
Física de la luz. Principios perceptivos.
La luz en nuestra vida.

2.- Sistemas de iluminación.
Morfología y sintaxis de la iluminación. El ritmo y el tempo.
Técnicas de iluminación en el teatro.
Aparatos de iluminación, sistemas de control, distribución de señales.

3.- Introducción a las nuevas tecnologías.
Robótica y Leds.
Mesas virtuales y sistemas de simulación por ordenador.

4.- Terminología técnica lumínica. Procesos de equipos de trabajo.
Determinación de las necesidades lumínicas expresivas en el diseño del espectáculo.

Setembre/Octubre

Octubre/Novembre

Novembre/Desembre

Desembre/Gener

Septiembre/Octubre

Octubre/Noviembre

Noviembre/Diciembre

Diciembre/Enero

5

Activitats formatives
Actividades formativas

5.1

Activitats de treball presencials
Actividades de trabajo presenciales

ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge Metodología de enseñanza-aprendizaje	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge Relación con los Resultados de Aprendizaje	Volum treball (en nº hores o ECTS) Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)
Classe presencial Clase presencial	Exposició de continguts per part del professor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements en l'aula. Exposición de contenidos por parte del profesor o en seminarios, análisis de competencias, explicación y demostración de capacidades, habilidades y conocimientos en el aula.	R1,R2,R3,R4	20
Classes pràctiques Clases prácticas	Sessions de treball en grup supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/ audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne. Sesiones de trabajo grupal en grupos supervisadas por el profesor. Estudio de casos, proyectos, talleres, problemas, estudio de campo, aula de informática, laboratorio, visitas a exposiciones/conciertos/representaciones/audiciones..., búsqueda de datos, bibliotecas, en Internet, etc. Construcción significativa del conocimiento a través de la interacción y actividad del alumno.	R1,R2,R3,R4	10
Exposició treball en grup o individuals Exposición trabajo en grupo o individuales	Aplicació de coneixements interdisciplinaris. Aplicación de conocimientos interdisciplinares.	R1,R2,R3,R4	10
Tutoria Tutoría	Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, tallers, lectures, realització de treballs, projectes, etc.		3

	Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientación realizado por un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases, seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.		
Avaluació Evaluación	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.		2
SUBTOTAL			45

5.2 Activitats de treball autònom Actividades de trabajo autónomo

ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge Metodología de enseñanza-aprendizaje	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge Relación con los Resultados de Aprendizaje	Volum treball (en nº hores o ECTS) Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)
Treball autònom Trabajo autónomo	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.	R1,R2,R3,R4	12
Estudi pràctic Estudio práctico	Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.	R1,R2,R3,R4	12
Activitats complementàries Actividades complementarias	Preparació i assistència a activitats complementàries com tallers, exposicions, concerts, representacions, congressos, conferències,... Preparación y asistencia a actividades complementarias como talleres, exposiciones, conciertos, representaciones, congresos, conferencias,...		6
SUBTOTAL			30

TOTAL	75
--------------	-----------

6

Sistema d'avaluació i qualificació
Sistema de evaluación y calificación

6.1

Instrumentes d'avaluació
Instrumentos de evaluación

Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuais,...), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, quaderns d'observació, portafolio,...

Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,...), exposición oral, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,...

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ
INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN

Resultats d'Aprenentatge avaluats
Resultados de Aprendizaje
evaluados

Percentatge atorgat (%)
Porcentaje otorgado
(%)

AVALUACIÓ CONTINUA

Instrument 1 -Exàmen teòric dels continguts exposats al llarg de l'assignatura.
Instrument 2 -Realització i exposició de pràctiques al llarg del període.
Instrument 3 -Registre i observació directa de la professora. Actitud, participació, assistència i seguiment diari de l'assignatura.
Instrument 4 -Autoavaluació de l' alumne.

PRIMERA CONVOCATÒRIA (SENSE AVALUACIÓ CONTINUA)

Instrument 1 -Exàmen teòric dels continguts exposats al llarg de l' assignatura.
Instrument 2- Entrega dels treballs pràctics desenvolupats al llarg de l' assignatura.

La nota global de l'assignatura serà la suma de les notes parcials de tots els instruments d'avaluació. S'han de presentar tots els instruments per tal de ser avaluat.

EVALUACIÓN CONTINUA

Instrumento 1 -Exámen teórico de los contenidos expuestos a lo largo de la asignatura.
Instrumento 2 -Realización y exposición de prácticas a lo largo del periodo.
Instrumento 3 -Registro y observación directa de la profesora. Actitud, participación, asistencia, y seguimineto diario de la asignatura.
Instrumento4 -Autoevaluación del alumno

PRIMERA CONVOCATORIA (SIN EVALUACIÓN CONTINUA)

Instrumento 1 -Exámen teórico de los contenidos expuestos a lo largo de la asignatura.
Instrumento 2 -Entrega de los trabajos prácticos desarrollados a lo largo de la asignatura.

La nota global de la asignatura será la suma de las notas parciales de los instrumentos de evaluación. Se presentarán todos los instrumentos para poder ser evaluado.

R1,R2,R3,R4

50%

30%

15%

5%

R1,R2,R3,R4

70%

30%

R1,R2,R3,R4

50%

30%

15%

5%

R1,R2,R3,R4

70%

30%

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega
Criterios de evaluación y fechas de entrega

Els criteris d'avaluació que s'empraran per a l'avaluació seran:

- Assolir els continguts exposats en cada bloc tant a nivell conceptual (teòrics) com procedimentals (pràctics).

- A nivell actitudinal, es valorarà:
Assistència.

L'actitud cap a l'assignatura i els companys (responsable, col·laboradora, respectuosa, solidària...)

Disposició de joc i risc en les propostes.

Capacitat de formalització i expressió de les idees.

Coherència, rigor i atenció als detalls.

Escolta activa durant el treball personal i el dels companys.

Capacitat d'anàlisi, rectificació i millora durant el procés d'aprenentatge.

Reflexió crítica envers el propi treball.

Compliment dels terminis de lliurament.

Assistència a les xarrades dels professionals convidats a l'aula.

Participació a les eixides al teatre, platós de televisió i empreses relacionades amb la nostra formació.

DATES DE LLIURAMENT:

Mini pràctiques: Segons desenvolupament de continguts.

Exàmen teòric, data: a determinar.

Cada matrícula comporta dues convocatòries d'avaluació, primera i segona (excepte per als casos en els quals ja s'hagen consumit prèviament tres convocatòries). Per tant, cada alumne/a de primera matrícula té opció a dues convocatòries en cada assignatura. En el cas que l'estudiant supere el 20% de faltes d'assistència sobre el total de les hores lectives presencials de l'assignatura, i aquestes no estiguen justificades documentalment per malaltia o una alta causa legal, perdrà el dret a l'avaluació continua i no podrà suspendre automàticament la primera convocatòria. És a dir, podrà presentar-se a la primera i segona convocatòria però no li contarà cap nota dels treballs desenvolupats durant el semestre en el procés d'avaluació contínua (notes parcials de treballs realitzats al voltant de les diferents unitats didàctiques).

La condició de «no presentat» consumeix convocatòria. La directora o el director del centre podrà autoritzar, a petició de l'estudiant, amb caràcter excepcional i per causes objectives degudament justificades, com per exemple malaltia greu o qualsevol altra causa de força major, la renúncia a una convocatòria per curs acadèmic i per assignatura.

Los criterios de evaluación que se utilizarán para la evaluación serán:

-Asentar los contenidos expuestos en cada bloque tanto a nivel conceptual (teóricos) como procedimentales (prácticos).

-A nivel actitudinal, se valorará:

Asistencia

La actitud hacia la asignatura y los compañeros (responsable, colaboradora, respetuosa, solidaria...)

Disposición de juego y riesgo en las propuestas

Capacidad de formalización y expresión de ideas

Coherencia, rigor y atención a los detalles

Escucha activa durante el trabajo personal y el de los compañeros

Capacidad de análisis, rectificación y mejora durante el proceso de aprendizaje

Reflexión crítica hacia el propio trabajo

Cumplimiento de los plazos de entrega.

Asistencia a las charlas de los profesionales invitados al aula.

Participación en las salidas al teatro, platós de televisión y empresas relacionadas con nuestra formación.

FECHAS DE ENTREGA:

Mini prácticas: según desarrollo de contenidos.

Exámen teórico, fecha: a determinar.

Cada matrícula comporta dos convocatorias de evaluación, primera y segunda (excepto para los casos en los que se haya consumido previamente tres convocatorias). Por tanto, cada alumno/a de primera matrícula tiene la opción a dos convocatorias en cada asignatura. En el caso de que el estudiante supere el 20% de faltas de asistencia sobre el total de las horas lectivas presenciales de la asignatura, y estas no están justificadas documentalmente por enfermedad o alguna otra causa legal, perderá el derecho a la evaluación continua y no podrá suspender automáticamente la primera convocatoria. Es decir, podrá presentarse a la primera y segunda convocatoria, pero no le contará ninguna nota de los trabajos desarrollados durante el semestre en el proceso de evaluación continua (notas parciales de trabajos realizados sobre las distintas unidades didácticas).

La condición de "no presentado" consume convocatoria. La directora o director del centro podrá autorizar, a petición del estudiante, con carácter excepcional y por causas objetivas debidamente justificadas, como por ejemplo enfermedad grave o cualquier otra causa de fuerza mayor, la renuncia a una convocatoria por curso académico y por asignatura.

6.3 Sistemes de recuperació Sistemas de recuperación

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)
Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

SEGONA CONVOCATÒRIA

En la segona convocatòria, l'/la alumne/a haurà de superar l'exàmen teòric que inclourà tots els continguts de l'assignatura i, presentar i defensar (temps màxim 30 minuts) la totalitat de les pràctiques desenvolupades al llarg de l'assignatura.

L'exàmen teòric tindrà un valor del 70%

L'entrega de les pràctiques un 20%

L'exposició i defensa un 10%

Dates: a determinar.

SEGUNDA CONVOCATORIA

En la segunda convocatoria, el/la alumno/a deberá superar el examen teórico que incluirá todos los contenidos de la signatura y, presentar y defender (tiempo máximo 30 minutos) la totalidad de las prácticas desarrolladas a lo largo de la asignatura.

El examen teórico tendrá un valor del 70%

La entrega de las prácticas un 20%

La exposición y defensa un 10%

Fechas: a determinar.

7

Bibliografia
Bibliografía

Autores varios. (1982). *El gran libro del color*. Marshall Editions Limited.

Autores varios. (2017). *La luz, melodía del arte escénico*. Instituto Nacional de las Artes Escénicas.

Mateu, E. (2022). *Luces*. Libros de la Caverna.

Moreno, J. C., & Linares, C. (2002). *Cuadernos de técnicas escénicas*. Ñaque. (Nota: si realmente se trata de tres ediciones distintas de 1999, 2001 y 2002, habría que listarlas por separado.)

Sirlin, E. (2006). *La luz en el teatro: Manual de iluminación*. Atuel.